

Laichterova řada Českých dějin

Když v roce 1848 Palacký vydal své velkolepé *Dějiny národa českého v Čechách i na Moravě*, svítla pro Čechy naděje, že i oni dosáhnou komplexního (do té doby mimo učebnice neexistujícího) zmapování národní dějin. Ačkoli Palackého Dějiny byly dovedeny jen do roku 1526, snaha pokračovat ve výkladu neopadala. Svým dílem k tomu přispěla i snaha vyrovnat se více pokročilému jazykově německému bádání vztahujícímu se k českému prostředí.

V roce 1905 nakladatel **Jiří Laichter** představil svůj ambiciózní projekt České dějiny, který si kladal za cíl zprostředkovat ucelený obraz českých dějin a vydat se tak cestou pokroku v české historiografii, ale i v samotné nakladatelské činnosti. Od roku 1905 tedy probíhala jednání mezi Laichterem a **Václavem Novotným**, který se měl ujmout řízení projektu. Ten zároveň navrhl jména dalších historiků, jako byli Bohumil Navrátil, Julius Glücklich, Václav Kybal nebo **Rudolf Urbánek**, který se nakonec jako jediný ze zmíněných na tvorbě Českých dějin opravdu podílel.

Prvotním záměrem bylo vydat ediční projekt ve třech svazcích: 1. měl zachytit dějiny do roku 1346, 2. mezi léty 1346-1627 a závěrečný 3. se měl dostat až k roku 1848.

Jako první se práce ujal Václav Novotný. Jeho první svazek vydaný až v roce 1912 *České dějiny I. 1. Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha* však svých rozsahem 1009 stran přesahoval Laichterovu představu edice. O to tíživější pro Laichtera bylo, když v roce 1913 vyšel Novotného 2. svazek *České dějiny I. 2. Od Břetislava I. do Přemysla I.* rozepsaný na 1200 stranách, ale dovedený jen do roku 1197. Stejně podrobně pracoval také Rudolf Urbánek, který v letech 1915 a 1918 vydal své dva svazky věku poděbradského: *České dějiny III. 1. Věk Poděbradský I. a České dějiny III. 2. Věk Poděbradský II.* věnované prvnímu dvacetiletí pohusitské éry. Česká společnost přijala první svazky s nadšením, přesto však došlo k přerušení projektu až do roku 1928, kdy Novotný vydal třetí (opět rozsáhlý) svazek *České dějiny I. 3. Čechy královské za Přemysla I. a Václava I.* Nezaostal ani Urbánek, který v roce 1930 připravil *České dějiny III. 3. Věk Poděbradský III.* V roce 1932 Václav Novotný umírá, novým koordinátorem byl jmenován **Kamil Krofta**, kterému se podařilo oživit projekt, ačkoli se odmítl autorsky podílet. Získán byl naopak **Josef Šusta**, který navrhl nové spolupracovníky, jako byli Karel Stloukal, Otakar Odložilík, Zdeněk Kalista, Karel Kazbunda a Josef Borovička. Do počátku druhé světové války se tak ČD rozšířily o Šustovy svazky *České dějiny II. 1. Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví a České dějiny II. 2. Král cizinec* a posmrtně vydané Novotného *České dějiny I. 4. Rozmach české moci a Přemysla II. Otakara*. V roce 1946 Jan Laichter umírá a nakladatelství i projekt ČD přebírá syn František. Po 2. světové válce se podařilo vydat svazky *České dějiny II. 3. Karel IV. Otec a syn 1333-1346 a České dějiny II. 4. Karel IV. Za císařskou korunou 1346-1355*, na nichž se podílel také **Otakar Odložilík** (Šusta v roce 1945 spáchal sebevraždu) a *České dějiny II. 6. Čechy v době Husově 1378-1415*, které zpracoval **František Michálek Bartoš**.

ČD nepřály únorové události roku 1948, kdy byli předpokládání autoři uvězněni nebo zakázáni. Změnil se také oficiální výklad minulosti. V roce 1962 byl v nakladatelství ČSAV vydán poslední svazek *České dějiny III. 4. Věk Poděbradský IV. Čechy za králování Jiříka z Poděbrad. Léta 1460-1464*, a to s více než třicetiletým odstupem od 3. svazku poděbradské epochy.

V devadesátých letech projekt Českých dějin neformálně ožívá, když se historik **František Kavka** pokusil zaplnit chybějící léta vlády Karla IV. svým dvoudílným svazkem *Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355–1378). Země České koruny, rodová, říšská a evropská politika*. Naopak na poděbradskou éru navazuje **Josef Macek** třídílným cyklem *Jagellonský věk v Českých zemích (1471-1526)*.

Vydané svazky ČD:

České dějiny I. 1. Od nejstarších dob do smrti knížete Oldřicha. Praha 1912

České dějiny I. 2. Od Břetislava I. do Přemysla I. Praha 1913.

České dějiny I. 3. Čechy královské za Přemysla I. a Václava I. Praha 1928

České dějiny I. 4. Rozmach české moci a Přemysla II. Otakara. Praha 1937

České dějiny II. 1. Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví. Praha 1935

České dějiny II. 2. Král cizinec. Praha 1939

České dějiny II. 3. Karel IV. Otec a syn 1333-1346. Praha 1946

České dějiny II. 4. Karel IV. Za císařskou korunou 1346-1355. Praha 1948

České dějiny II. 6. Čechy v době Husově 1378-1415. Praha 1947.

České dějiny III. 1. Věk Poděbradský I. Praha 1915

České dějiny III. 2. Věk Poděbradský II. Praha 1918

České dějiny III. 3. Věk Poděbradský III. Praha 1930

České dějiny III. 4. Věk Poděbradský IV. Čechy za kralování Jiříka z Poděbrad. Léta 1460-1464. Praha 1962.

KAVKA, František: *Vláda Karla IV. za jeho císařství (1355–1378). Země České koruny, rodová, říšská a evropská politika*. Praha 1993.

MACEK, Josef: *Jagellonský věk v Českých zemích (1471-1526)*. Díl 1: hospodářská základna a královská moc. Praha 1992./ Díl 2: šlechta. Praha 1994./ Díl 3: města. Praha 1998.

Bibliografie:

LACH, Jiří: *Laichterovo nakladatelství a projekt České dějiny*. Olomouc 2008.

KAVKA, František: *Ohlédnutí za padesáti lety ve službě českému dějepiscectví*. Praha 2002.

PÁNEK, Jaroslav - VOREL, Petr: *Lexikon současných českých historiků*. Praha 1999, s. 132-133.